

elokuvatutkimuksen alalla. Lisäksi paikalla oli joukko ulkomaisia tutkijoita, jotka punnitsivat venäläisten formalistien ajatusten vaikutusta muiden maiden kirjallisuudentutkimuksen perinteeseen (Saksa, Serbia, Italia, Unkari, Belgia, Itävalta, Tšekki, Ukraina, Georgia, Puola ja Kiina). Konferenssin ainoa suomalainen puhuja, musiikkitieteilijä ja semiootikko Eero Tarasti, esitteli venäläisten formalistien panosta eurooppalaisen semiotiikan kehitykseen.

Konferenssin lopuksi Vjatšeslav Ivanov piti osanottajille työpajan ”Kuinka kirjoittaa formalistinen proosateksti”. Professori korosti, ettei yhtä formaalia metodia koskaan ollut olemassa, niin kuin ei ollut myöskään muodon (lat. *forma*) teoriaa. Hän selitti formalistisen koulukunnan syntyneen ja eläneen nimenomaan dynaamisessa vuorovaikutuksessa, keskustelussa, reaktioissa, riidassa ja ystävyydessä. Tähän viittasi myös konferenssin aluksi katsottu

Vladimir Nepevnyin ohjaama dokumenttielokuva *Viktor Šklovski ja Roman Jakobson: elämä kuin romaani*. Ivanovin mukaan muoto (*forma*) näyttäytyykin pohjimmiltaan juuri muodonmuutoksessa (transformaatio); taide on kaikkien taiteen ulkoa tulevien asioiden rytmi, joka tekee taiteen. Formalistisen koulukunnan voi nähdä tänä päivänä elävän enemminkin opettajien ja oppilaiden jatkumona, yhä uusien tutkijasukupolvien pieteetissä kyseenalaistaa ja rikkoa pinttyneitä uskomuksia ja stereotyyppioita. Formalismi elää ainakin formaalin koulukunnan jälkeläisiksi itsensä mieltävien tutkijoiden päätöksessä tarkastella taidetta nimenomaan taiteena: erottaa ”poeettinen ja arkinen kieli” toisistaan, tarkastella ”sanaa sellaisenaan”, pääasiassa erillään sitä ympäröivän kulttuurin tai sosiaalisten rakenteiden funktioista; lähestyä taideteosta tarkasti niistä lähtökohdista, jotka tekevät siitä taidetta.

Liisa Bourgeot & Riku Toivola

ESR-rahoitteinen hanke toteutettiin yhteistyössä suomalaisten yliopistojen ja kuuden ammattikorkeakoulun kanssa. Hanke toimi vahvasti järjestämiensä tapahtumien ympärillä. Sen aikana järjestettiin muun muassa asiantuntijapäiviä, työelämäfoorumia ja koulutuksia korkeakoulujen henkilökunnalle. OVET on myös julkaissut kaksi kirjaa: *Vie osaaminen kartalle – Venäjän ja itäisen Euroopan alueasiantuntijuutta etsimässä* sekä *Vie osaaminen yhteiskuntaan – Venäjän ja itäisen Euroopan tuntemuksen uudet suuntaviivat*. Hankkeen toiminnoista osa tulee jatkumaan myös sen päättymisen jälkeen, esimerkiksi hankkeen LinkedIn-ryhmää *Venäjän ja itäisen Euroopan osaajat työmarkkinoilla* päivitetään myös jatkossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtiosihteeri Pilvi Torsti toi seminaariin valtiovallan näkökulmaa esittelemällä ministeriötason kantoja Venäjä-yhteistyön laajentamisessa. Opetus- ja kulttuuriministeriölle keskeisiä Venäjään liittyviä kysymyksiä ovat opiskelijoiden ja muiden korkeakoulusektorin toimijoiden liikkuvuuden lisääminen Venäjälle ja Venäjältä Suomeen, koulutusjärjestelmien infrastruktuurin yhteensovittaminen ja tutkintojen tunnustamisen kehittäminen. Työ- ja elinkeinoministeriöltä välitetyissä terveisissä korostui se, kuinka Venäjällä toimittaessa kielen ja tapakulttuurin sekä laajemman yhteiskunnallisen tietämyksen rooli on hyvin tärkeää ja sille on kysyntää. Torsti heijasti myös omien kokemustensa kautta koulutuksen, kokemuksen ja kulttuurintuntemuksen kolmijalan merkitystä itäiseen Eurooppaan ja Venäjään liittyvässä työssä. Asiantuntemus tuo kykyä yhdistellä asioita uudella tavalla ja tehdä luovia ratkaisuja ja aloitteita.

Business Team for Russia -yhteistyöliittymän hallituksen puheenjohtaja Esko Aho totesi pu-

Venäjä-osaamisen resurssit hyötykäyttöön

Venäjän ja itäisen Euroopan osaajan työmarkkinoilla (OVET) -hankkeen päätöseminaari kokosi ravintola Sipuliin 7.10.2013 yli satapäisen yleisön. Tilaisuuden avasi Aleksanteri-instituutin johtaja Markku Kivinen, joka totesi että OVET-hanke on onnistunut edistämään Venäjän ja itäisen Euroopan asiantuntijuuden tunnettuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Kivinen lisäsi, että OVET:in kaltaisten hankkeiden ei pitäisi jäädä vain yksittäisiksi kokonaisuusiksi. Projektien tulisi oppia toisistaan ja niiden kautta saadun tiedon tulisi kasaantua. Yhteiskunnassa tarvitaan monitasoisia Venäjä-asiantuntemusta: vahvojen 100 prosentin asiantun-

tijoiden rinnalla tarvitaan 5–10 prosentin asiantuntijoita – ratkaisevaa on asiantuntijuuden tarve kulloisessakin tehtävässä.

Projektipäällikkö Iris Virtasalo kertoi OVET-hankkeen toiminnasta ja tuloksista. Virtasalo totesi, että hankkeessa on työskennelty korkeakoulujen ja työnantajien kanssa Venäjän ja itäisen Euroopan (VIE) asiantuntijuuden esilletuomiseksi. Jos asiantuntijuus jää tunnistamatta, se jää piiloon – ja jos se jää piiloon, se jää myös helposti käyttämättä ja hyödyntämättä. Siksi on tärkeää toimia valtakunnallisesti VIE-asiantuntijuuden edistämiseksi.

Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin koordinoima

heenvuorossaan, että suomalaista Venäjä-asiantuntemusta hyödynnetään parhaiten lisäämällä yhteistyötä, sillä resursseista ei ole pulaa. Ahon mukaan Suomessa ei ole resurssipulaa millään alalla, mutta olemassa olevia resursseja ei osata käyttää oikein. Venäjä-asiantuntijoita löytyy paljonkin, mutta heidän välinen yhteistyönsä ja sen koordinointi puuttuvat. Pienen maan voimat ja resurssit on koottava ja varmistettava, että samoja asioita ei tehdä päällekkäin.

Esko Ahon mukaan nyt pitäisi luoda järjestelmällinen tapa tuottaa Venäjä-tietoa. Kaikkea tutkimusta ei tarvitse tehdä itse vaan Suomen tulisi pyrkiä johta-

vaksi Venäjä-tiedon kokoajaksi ja analysoijaksi. Taustalla pitää olla kuitenkin selkeä strategia ja painopisteet. Tärkeää on myös päättää mitä emme tee, Aho korosti. Konkreettisine ehdotuksina tämän tavoitteen saavuttamiseksi Aho listasi tutkimustiedon tuottamisjärjestelmän luomisen, riskien ja mahdollisuuksien analysoinnin ja selkeän Venäjä-agendan laatimisen. Suomen Venäjä-agendan kriittiset osaamiset ovat Ahon mukaan logistiikka ja liikenne, säädösympäristön ja regulaation tuntemus, arktinen yhteistyö, energiaratkaisut sekä ympäristöasiat.

OVET-hankkeen tavoite –

yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä Venäjän ja itäisen Euroopan asiantuntijuuden edistämiseksi – oli myös päätösseminaarin kantava teema. Vaikka OVET-hanke päättyy marraskuussa 2013, työ korkeakoulujen työelämäyhteistyön, ohjauksen ja Venäjän ja itäisen Euroopan asiantuntijuuden tukemiseksi jatkuu. Venäjä on niin suuri mahdollisuus, että kenelläkään ei ole mahdollisuutta ohittaa sitä, ei yrityksillä, hallinnolla eikä korkeakouluilla.

Satu Männistö
Iiris Virtasalo